

Vlaams
Parlement

stuk **36** (2011-2012) – Nr. 2
ingediend op 2 juli 2012 (2011-2012)

Verslag

van het Rekenhof

Rekeningenboek over 2010

Verslag

namens de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting
uitgebracht door de heer Matthias Diependaele

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Eric Van Rompuy.

Vaste leden:

de heer Ward Kennes, mevrouw Griet Smaers, de heren Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;

de heren Felix Strackx, Erik Tack, Christian Verougstraete;

de heren Dirk Van Mechelen, Sas van Rouveroij;

de heren Ludo Sannen, Bart Van Malderen;

de heren Matthias Diependaele, Kris Van Dijck;

de heer Lode Vereeck;

de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Dirk de Kort, Jan Durnez, Johan Sauwens;

de heer Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers, de heer Wim Wienen;

de heren Marino Keulen, Bart Tommelein;

de heren Patrick Janssens, Bart Martens;

de heren Marc Hendrickx, Jan Peumans;

de heer Ivan Sabbe;

de heer Bart Caron.

Stukken in het dossier

36 (2011-2012) – Nr. 1: Rekeningenboek van het Rekenhof

INHOUD

1. Algemene voorstelling van het Rekeningenboek over 2010 door de heer Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof (deel 1)	4
1.1. Inhoud.....	4
1.2. Begrotingsuitvoering 2010	5
2. Toelichting door de heer Daniël Vandendriessche, eerste-auditeur-revisor bij het Rekenhof, over de inkohiering en inning van de onroerende voorheffing (deel 2)	6
2.1. Organisatiebeheersing.....	7
2.2. Vaststelling van het ki.....	7
2.3. Effectiviteit van de inkohiering	7
2.4. Rechtmatigheid	8
2.5. Conclusie.....	8
3. Toelichting door de heer Jozef Beckers, raadsheer bij het Rekenhof, over de interventies van de Vlaamse overheid met betrekking tot de financiële crisis (deel 3).....	8
3.1. Dexia	9
3.2. Ethias	9
3.3. KBC	9
3.4. Verleende waarborgen	10
4. Bespreking	10
4.1. Deel 1. Algemene voorstelling van het Rekeningenboek over 2010.....	10
4.2. Deel 2. Inkohiering en inning van de onroerende voorheffing.....	11
4.3. Deel 3. Interventies van de Vlaamse overheid met betrekking tot de financiële crisis	11
Gebruikte afkortingen	13

De Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting besprak op 27 maart 2012 het Rekeningenboek van het Rekenhof over 2010 (*Parl. St.* Vl. Parl. 2011-12, nr. 36/1).

1. Algemene voorstelling van het Rekeningenboek over 2010 door de heer Jan Debucquoy, raadsheer bij het Rekenhof (deel 1)

De heer *Jan Debucquoy* bedankt de commissie voor de aandacht die ze besteedt aan het Rekeningenboek. Dat Rekeningenboek is de jaarlijkse rapportering van het Rekenhof aan het Vlaams Parlement over de financiële auditactiviteiten betreffende de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse openbare instellingen.

1.1. Inhoud

Het Rekeningenboek bestaat traditioneel uit drie delen. In eerste instantie wordt aandacht besteed aan de uitvoering van de begroting 2010. Tevens is er een rapportage over thematische financiële audits en gaat er aandacht naar de recurrente controleresultaten. Twee van de thematische financiële audits zullen grondig worden toegelicht: de inkohiering en inning van de onroerende voorheffing en de interventies met betrekking tot de financiële crisis. Een andere audit betrof het beheer van de shadedossiers door het VFLD. Dat fonds staat in voor de uitbetaling in het raam van shadedossiers waarbij de Vlaamse Gemeenschap werd veroordeeld. Een meer informatief artikel gaat over de investeringsmaatschappijen en bevat een overzicht van hun werking in 2010. Die instellingen hebben het goed gedaan en ze hadden dan ook een positieve impact op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. De instroom vanuit die investeringsmaatschappijen naar de Vlaamse Gemeenschap bedroeg 575 miljoen euro, vooral via dividenden. Het netto vermogen van die maatschappijen is in 2010 gestegen met 206 miljoen euro. Nog een ander artikel gaat over de kostenrekeningen van de UZ Gent, met vooral aandacht voor de boeking van de door personeelsleden gemaakte kosten. Een ander positief verhaal is het besparingsplan van het OPZ Geel, want dat heeft geleid tot het omzetten van verlies in winst.

Er is ook een artikel over de subsidies die door het Bloso worden toegekend aan gemeenten en provincies. De single audit in de VRT is een geslaagd voorbeeld van een samenwerking tussen het Rekenhof, de bedrijfsrevisor, de interne audit van de VRT en de IAVA en heeft tot een afname van de controlelasten van de VRT geleid. Voorts is er aandacht uitgegaan naar het thesauriebeheer van het Grindfonds. Daar is intussen een reserve opgebouwd van 27 miljoen euro, om later aan te wenden voor de sanering van de grindgroeven in Limburg, en bij de audit werd nagegaan hoe die middelen werden belegd.

Ook de uitgaven van het Agentschap voor Natuur en Bos werden door het Rekenhof onder de loep genomen. Een vervolgartikel betrof de huurovereenkomst over de Argexput. Zes jaar na het sluiten van die overeenkomst werd al voor 26,7 miljoen euro huur betaald, terwijl de put nog maar voor 2 percent werd gebruikt. Het Rekenhof heeft ook aandacht besteed aan de effectiviseringsoperatie binnen de sociale huisvestingsmaatschappijen. Achteraf gezien blijkt dat een relatief dure en complexe zaak, die niet de verhoopte goedkope financiering heeft opgeleverd.

In het derde deel van het Rekeningenboek komen de recurrente controleresultaten aan bod. Grote opmerkingen worden daarover niet gemaakt. De inspanningen van de Vlaamse Gemeenschap om te streven naar een betere organisatiebeheersing en naar het beperken van de financiële risico's renderen duidelijk. In dit deel komen de controles aan bod van de uitgaven van de ministeries, van een aantal kleine gereguleerde subsidies, van de ontvangsten en van de rekeningen van de Vlaamse universiteiten.

1.2. Begrotingsuitvoering 2010

De eerste tabel over de begrotingsuitvoering 2010 geeft het resultaat op aanrekeningsbasis weer. Eerder werd al aangegeven dat dit een verouderd concept is, dat nog komt van de oude wetten op de rijkscomptabiliteit. Dat concept zal worden verlaten naar aanleiding van het nieuwe Rekendecreet. Uit de cijfers blijkt dat de uitgaven in 2010 sterk gedaald zijn, als gevolg van het wegvallen van eenmalige uitgaven van 3,5 miljard euro voor KBC en 300 miljoen euro voor de nv Gigarant. In vergelijking met 2008 is er nog altijd een lichte daling, wat erop wijst dat er inderdaad een besparingsoefening is geweest in 2010 en dat er een einde is gekomen aan het, in de woorden van de SERV en de Nationale Bank, 'jarenlange expansieve uitgavenbeleid' in de Vlaamse Gemeenschap.

Ook het resultaat op kasbasis wordt weergegeven. Dat resultaat is relevant voor de schuldontwikkeling. Ook daar is in 2010 een sterke daling zichtbaar: er was nog een kastekort van 491 miljoen en dat komt ongeveer overeen met de middelen die moesten worden geleend. Het meest relevante cijfer is het vorderingensaldo, dat in 2010 verder is vermindert tot 394 miljoen euro. In 2011 was er zelfs een klein overschot en de Vlaamse Regering streeft ernaar om in 2012 een evenwicht te bereiken, wat in de gegeven omstandigheden een goed resultaat zou zijn.

Wat de schuldevolutie betreft, wordt geconstateerd dat de Vlaamse Regering de jongste twee jaar meer transparant rapporteert. In 2010 is de schuld toegenomen met iets meer dan 6 procent. In dat jaar werd één lening afgesloten, voor een bedrag van 170 miljoen euro. Het tekort werd voornamelijk gefinancierd door middel van directe kasschulden. Er is ook een daling van de schuld bij de VOI's en bij het gesubsidieerd vrij onderwijs. De stijging van de schuld is kleiner dan aanvankelijk bedoeld, omdat er minder kapitaalparticipaties werden geordonnanceerd dan gepland: 161 miljoen in plaats van 538 miljoen. De belangrijkste participatie die in 2010 niet kon worden verwezenlijkt was een deelname van 200 miljoen euro in het Vlaams Energiebedrijf.

De intrestvoet evolueerde vrij gunstig. In 2009 leende de Vlaamse Gemeenschap relatief duur, ze moest toen 45 basispunten meer betalen dan de rente die de federale overheid heeft moeten betalen op haar OLO's. In 2010 is dat verminderd tot 7 tot 15 basispunten. De kostprijs is toegenomen tot 172 miljoen euro per jaar. Als de schuld niet wordt afgebouwd is dat een recurrent bedrag. De gewaarborgde schuld is ook in 2010, met iets meer dan een miljard euro of 14,2 procent, relatief sterk gestegen. Drie domeinen zijn daarvoor verantwoordelijk. Vooreerst is er de sector van de sociale huisvesting, waar als gevolg van de doelstellingen in het Vlaamse regeerakkoord 2009-2014 voor 778 miljoen euro meer waarborgen werden verstrekt. Aan de welzijnssector werden voor 222 miljoen euro extra waarborgen verstrekt, omdat geen eenmalige investeringssteun wordt toegekend, maar waarborgen worden gegeven. Voorts werden voor 330 miljoen euro meer waarborgen gegeven voor economische ondersteuning. Met de nv Waarborgbeheer en de nv Gigarant werden daartoe nieuwe instrumenten gecreëerd. Voor de toekenning van de gewestwaarborg werd in 2010 9,4 miljoen euro aan premies ontvangen. Gewaarborgde schuld wordt soms ook uitgewonnen en in 2010 is de uitwinning verdrievoudigd tot bijna 30 miljoen euro.

De rekeningen van de Vlaamse openbare rechtspersonen werden in 2010 tijdig voorgelegd, maar de controle is vrijwel onbestaande, wat uiteraard meer controlewerk voor het Rekenhof meebrengt. De oude wet op de rijkscomptabiliteit legt de Vlaamse Regering op een algemene rekening op te stellen volgens verouderde concepten. Dat leidde tot een aantal opmerkingen. Zo werd geconstateerd dat op het moment dat de rekening werd voorgelegd aan het Rekenhof, nog correctieboekingen werden ingevoerd. Voorts bleek dat de ontvangstenrekeningen niet altijd volgens het stramien van de begroting werden opgesteld en dat er heel wat lacunes waren. 115,4 miljoen euro bleek nog aangerekend op ESR-groep 01, dus niet economisch gekwalificeerd. Dat bedrag blijft zelfs voor 2011, maar met het

nieuwe Rekendecreet zal dat probleem vanaf 2012 opgelost zijn. Via steekproeven werd ook geconstateerd dat er heel wat fouten zijn bij de boeking en aanrekening van facturen door de vereffenaar. Dat is voor een deel te verklaren doordat de regels ter zake in de oude wetgeving onduidelijk en vaag zijn. Ook hier mag een verbetering worden verwacht met het nieuwe Rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten. De uitvoeringscijfers van sommige DAB's zijn foutief opgenomen. Voorts zijn er heel wat onduidelijkheden in verband met de rekening thesaurie en is de inventaris nog niet volledig aangepast. Nadat het Rekeningenboek is gepubliceerd, liet de minister weten dat als gevolg van de opmerkingen van het Rekenhof diverse aanpassingen zijn aangebracht aan het voorontwerp van decreet tot eindregeling van de begroting.

De heer Debucquoy herhaalt voorts dat hij ervan overtuigd is dat met het nieuwe Rekendecreet de kwaliteit van de Algemene Rekening zal verbeteren. Er zal bovendien verscherpt toezicht komen vanwege de EU en Eurostat. Het nieuwe Rekendecreet zal in voege zijn vanaf 1 januari 2012. Dat decreet legt het Rekenhof een zeer strikte kalender op voor de controle: alle rekeningen moeten in principe uiterlijk eind juni van het volgende jaar gecontroleerd zijn. Bovendien zullen er meer instellingen onder de controlebevoegdheid van het Rekenhof vallen, wat een nieuwe aanpak vergt. De Europese 'sixpack'-maatregelen brengen onder meer mee dat elke lidstaat sneller moet rapporteren over de uitvoering van de begroting en dat er meer externe kwaliteitscontrole moet komen op die rapportage. Vanaf het Rekeningenboek over het begrotingsjaar 2012, in 2013 dus, zal in twee fases moeten worden gewerkt: eind juni zal er kort worden gerapporteerd aan het Vlaams Parlement over de rekeningcontrole op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap en over de berekening van het vorderingsaldo en in het najaar zal er dan een meer uitgebreide publicatie komen over de financiële audits, waarin het diepteonderzoek zal worden geïntegreerd. In de nieuwe aanpak wordt ook voor de controles van het Rekenhof de begrotingscyclus centraal gesteld: op het moment dat met het begrotingsonderzoek wordt gestart, zal reeds worden beslist welke onderzoeken zullen worden uitgevoerd voor de controle op de uitgaven en de rekeningen. Het resultaat van het begrotingsonderzoek zal dus de blauwdruk worden voor de inhoud van het Rekeningenboek. Bij het begrotingsonderzoek zullen reeds de onderzoeksthema's, de vragen en de methodiek worden bepaald die voor de controle op de uitvoering van de begroting en de rapportering in het Rekeningenboek zullen worden gehanteerd, en dat op basis van risicoanalyses. Dat zal tot een betere opvolging van de opmerkingen leiden, er zullen meer relevante accenten kunnen worden gelegd in het Rekeningenboek, er zal worden geantwoord op een hoger geconsolideerd niveau en er zal een oordeel worden geveld over de beleidsverantwoording vanwege de Vlaamse Regering. Op die manier zal het Vlaams Parlement beter worden geïnformeerd en zal de Vlaamse overheid worden aangezet tot beter begroten.

2. Toelichting door de heer Daniël Vandendriessche, eerste-auditeur-revisor bij het Rekenhof, over de inkohiering en inning van de onroerende voorheffing (deel 2)

De heer *Daniël Vandendriessche* zegt dat de onroerende voorheffing de eerste belangrijke gewestbelasting is die door het Vlaamse Gewest autonoom wordt geïnd. Vanaf 2009 gebeurt de inning rechtstreeks via het IVA VLABEL. Dat agentschap moet daarbij uiteraard nog wel de regels volgen van het federale WIB 1992. Die regelgeving is vrij complex en bevat tal van, al dan niet automatisch toegekende, vrijstellingen. Het doel van de audit was het onderzoek van de effectiviteit en rechtmatigheid van de inkohiering en inning van de onroerende voorheffing voor de jaren 2009 en 2010. De ontvangsten uit de onroerende voorheffing zijn niet alleen van belang voor de Vlaamse begroting, maar via het systeem van de opcentiemen ook voor de provincies en de gemeenten. In 2009 bedroeg het netto ingekohierd bedrag bijna twee miljard euro en het grootste deel daarvan werd doorgestort naar de provincies en de gemeenten. 81 miljoen euro bleef over voor het Vlaamse Gewest. In 2010 bedroeg de opbrengst voor het Vlaamse Gewest 93,4 miljoen euro en voor 2011 gaat het om 102,6 miljoen euro.

2.1. Organisatiebeheersing

Het eerste deel van het onderzoek had betrekking op de organisatiestructuur en de interne controle van VLABEL. Er werd vastgesteld dat VLABEL over een FoBo-organisatie beschikt, waardoor zowel de inkohieringen als de individueel te behandelen dossiers – vooral bezwaarschriften – op bevredigende wijze worden beheerd. Daarnaast is er ook een afdeling Controle, die zowel a-priori- als a-posterioricontrelewerkzaamheden verricht. Die afdelingen van VLABEL maken gebruik van het zogenoemd Vlaams Fiscaal Platform, een ICT-platform dat een centrale rol speelt in de verzameling, verwerking en opvolging van de gegevens. Na een moeilijke start zijn de opstartproblemen van het VFP intussen achter de rug. Het Rekenhof heeft de organisatiebeheersing van VLABEL met betrekking tot de inkohiering en inning van de onroerende voorheffing degelijk bevonden en sluit daarmee aan bij de bevindingen van de IAVA. Het VFP laat een vlotte behandeling van de dossiers en een opvraging van individuele gegevens toe, al levert het systeem niet altijd rechtstreeks nuttige beheers- en beleidsinformatie op en zijn er vaak nog manuele bewerkingen nodig voor de beleidsindicatoren die in de beheersovereenkomst zijn opgenomen. Die indicatoren zijn niet altijd gemakkelijk meetbaar en zonder nuancering zeggen ze soms ook weinig over de kwaliteit van de informatie. Om tot de cijfers voor het jaarverslag te komen moet VLABEL de gegevens vaak nog bewerken en interpreteren, wat tot tijdverlies leidt en ook een risico op vergissingen inhoudt. VLABEL haalde daardoor de deadline (31 maart 2011) voor het jaarverslag 2010 niet en tot nog toe is dat jaarverslag nog altijd niet gepubliceerd. De beheersovereenkomst liep eind 2010 af en de nieuwe beheersovereenkomst over de periode 2011-2015 is nog steeds niet ondertekend, hoewel het ontwerp al in december 2010 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

2.2. Vaststelling van het ki

De basis voor de inkohiering van de onroerende voorheffing is de vaststelling van het ki. Dat gebeurt autonoom door de AAPD, het vroegere kadaster. De wet verplicht de AAPD tot een ambtshalve herschatting, een algemene perekwatie dus, van de kadastrale inkomens om de tien jaar. De laatste herschatting dateert van 1979 en heeft als referentietijdstip de huurwaarde op 1 januari 1975. Dit wordt echter gecompenseerd door de indexering van de ki's vanaf het aanslagjaar 1991. Het totaal van de niet-geïndexeerde ki's steeg de jongste jaren met gemiddeld 40 miljoen euro per jaar, wat vrij weinig lijkt in vergelijking met het grote aantal bouwaanvragen en renovaties. Een probleem is natuurlijk dat VLABEL weinig inbreng heeft in de bepaling van het ki. Het agentschap heeft evenmin een samenwerkingsovereenkomst gesloten met het kadaster en is daar uiteraard vragende partij voor. De afdeling Controle van VLABEL levert grote inspanningen om te lage ki's of onterechte vrijstellingen in vraag te stellen, maar is zelf niet bevoegd om dat recht te zetten. Er is weliswaar samenwerking met het kadaster, maar die is zeker voor verbetering vatbaar.

2.3. Effectiviteit van de inkohiering

De aangeleverde gegevens van het kadaster worden verwerkt in proefrollen en typekohieren, waarop proactief controle wordt uitgevoerd aan de hand van een beslissingsmatrix. Via die matrix worden de kohieren trapsgewijs geselecteerd voor extra nazicht, voorafgaand aan de uitvoerbaarverklaring. Aan de hand van die beslissingsmatrix slaagt VLABEL erin vrij efficiënt en rechtmatig in te kohieren. De matrix moet echter op bepaalde punten zeker nog worden verbeterd.

Bij het onderzoek heeft het Rekenhof vastgesteld dat VLABEL de inkohieringsnorm van 95,5 percent niet haalt: in 2009 werd 89,14 percent bereikt en in 2010 was er met 91,92 percent weliswaar een lichte verbetering, maar dat blijft onvoldoende. Dat deze norm niet wordt gehaald is vooral te wijten aan de opstartproblemen met het VFP en aan de niet optimale werking van de beslissingsmatrix.

De achterstand bij de inkohiering leidde uiteraard ook tot vertraging bij de inning. Ook daar werden de indicatoren dan ook niet gehaald. De voorgeschreven inningsnorm bedraagt 92,5 percent, maar in 2009 werd 86,86 percent gehaald en in 2010 nog maar 80,20 percent. De doorstorting van het deel van de provincies en gemeenten gebeurt via een systeem van voorschotten en de vertraging bij de inning heeft ertoe geleid dat de Vlaamse overheid vanaf juli 2009 600 miljoen euro moest lenen om de tijdelijke kastekorten op te vangen.

VLABEL haalde ook niet alle normen inzake de afhandeling van bezwaarschriften. Ook daar wordt het kadaster met de vinger gewezen omdat VLABEL voor het aanleveren van de gegevens in grote mate afhankelijk is van het kadaster. Wat de bezwaarafhandeling zelf betreft, stelde het Rekenhof vast dat elk van de vele bezwaartypes eigen problemen meebrengt.

2.4. *Rechtmatigheid*

Om een uitspraak te kunnen doen over de rechtmatigheid van de inkohiering, heeft het Rekenhof zich in eerste instantie gebaseerd op de indicatoren voor bezwaarschriften en ambtshalve ontheffingen. Belangrijk zijn de a-priori en a posteriori-controles door de afdeling Controle, die effectief bijdragen tot een rechtmatige toepassing van de regelgeving. Uit de interne controles heeft VLABEL afgeleid dat ongeveer 3 percent van de gecontroleerde dossiers niet in orde is en op basis van een eigen steekproef kan het Rekenhof zich daarbij aansluiten. Inzake bezwaarschriften en ambtshalve ontheffingen deed het Rekenhof drie algemene vaststellingen. Vooreerst sleept de behandeling van belangrijke bezwaarschriften soms zeer lang aan en leidt dat soms tot hoge en vermijdbare moratoriumintresten. Voor proportionele verminderingen wegens improductiviteit is de regelgeving moeilijk toepasbaar, zeker als het om materiaal en outillage gaat. Het kadaster moet dus een opsplitsing maken van het ki, terwijl de controlelasten van de bewijsstukken worden doorgeschoven naar VLABEL. Oude dossiers blijven soms lang aanslepen en het komt erop aan een evenwicht te zoeken tussen een snelle verwerking van de nieuwe dossiers en de afwerking van aanslepende oude dossiers, wat niet altijd gemakkelijk is.

2.5. *Conclusie*

Samenvattend heeft het Rekenhof geconstateerd dat de inkohiering en inning van de onroerende voorheffing door VLABEL vrij effectief en rechtmatig verloopt, maar dat er zeker nog ruimte voor verbetering is. Zo vergen vooral de beslissingsmatrix en de samenwerking met de AAPD nog verdere verbetering en verloopt de afhandeling van diverse soorten bezwaarschriften niet altijd optimaal. VLABEL en de minister hebben zich aangesloten bij de onderzoeksresultaten van het Rekenhof en hebben toegezegd zo spoedig mogelijk opvolging te geven aan de geformuleerde aanbevelingen.

3. *Toelichting door de heer Jozef Beckers, raadsheer bij het Rekenhof, over de interventies van de Vlaamse overheid met betrekking tot de financiële crisis (deel 3)*

De heer *Jozef Beckers* wijst erop dat het derde deel bestaat uit een informatief artikel over de interventies van de Vlaamse overheid in verband met de financiële crisis. In de herfst van 2008 is een financiële crisis ontstaan, die snel werd gevolgd door een bankencrisis en een economische crisis en dat heeft aanleiding gegeven tot een aantal overheidsinterventies, ook in Vlaanderen. Ook in het vorige Rekeningenboek en in dat voor de federale overheid werden al artikels gepubliceerd over de financiële crisis. In het vorige Rekeningenboek was de conclusie dat de maatregelen tot 2009 een negatieve impact hadden op de begroting. Voorts werd geconstateerd dat er onzekerheid was over de uitbetaling van vergoedingen en dividenden, over de recuperatie van kapitaalinjecties en kredietverleningen en over de voorwaarden waarvoor de Vlaamse overheid zou moeten herfinancieren.

In het Rekeningenboek over 2010 wordt een overzicht gegeven van de steun per financiële instelling en van de toestand van de waarborgverleningen. Tevens wordt nader ingegaan op de Gemeentelijke Holding en de gevolgen van de vereffening. Conform de afsprakennota met het Vlaams Parlement werd dit alles geactualiseerd tot op vandaag.

3.1. Dexia

Op 30 september 2008 heeft de Vlaamse overheid 50.505.051 aandelen verworven in Dexia voor een bedrag van 500 miljoen euro, of 9,9 euro per aandeel. Dit werd gefinancierd door het Toekomstfonds en – voor 153 miljoen euro – door de Vlaamse overheid zelf. Op 11 juni 2010 kende Dexia als dividend 2.405.002 aandelen toe aan het Vlaams Toekomstfonds, aan een koers van 4,205 euro. In 2011 en 2012 worden geen dividenden uitbetaald. Er is ook een sterke koersval geweest. In oktober 2011 heeft de federale overheid Dexia Bank België verworven voor vier miljard euro. Met een gemiddelde koers van dertig eurocent per aandeel, rest er momenteel van de participatie nog een kleine zestien miljoen euro.

3.2. Ethias

Eind 2008 namen de Vlaamse, Waalse en federale overheden een participatie in de nv Ethias Finance, de holdingmaatschappij die alle aandelen in de nv Ethias bezit. Voor de Vlaamse overheid ging het om een bedrag van 500 miljoen euro vanuit de begroting. In 2010 werd geen dividend uitbetaald en de middelenbegrotingen 2011 en 2012 voorzien ook niet in dividenden. Ook in de meerjarenraming 2011-2015 is geen terugbetaling opgenomen van de overheidssteun door Ethias. Een Europese eis was dat Ethias zijn belang in Dexia – dat ongeveer 100 miljoen aandelen bedroeg – tegen 20 mei 2012 met 90 percent moest verminderen. De Europese Commissie is uiteindelijk akkoord gegaan met een aandelenoverdracht voor een bedrag van 248,5 miljoen euro aan Ethias Finance. Om de waardevermindering te kunnen opvangen heeft Ethias zelf een obligatielening uitgeschreven met een looptijd van zeven jaar en een jaarlijkse intrest van 7,5 percent. Daar werd door de privésector op ingeschreven voor een bedrag van 100 miljoen euro, door de federale overheid eveneens voor 100 miljoen euro, door het Waalse Gewest voor ongeveer 41,7 miljoen euro en door de Vlaamse overheid via de PMV voor 38,3 miljoen euro (waarvoor een transfer van 10,95 miljoen is gebeurd naar de LRM).

3.3. KBC

Op 22 januari 2009 injecteerde de Vlaamse Regering 3,5 miljard euro kernkapitaal – dus zonder risico van koersdaling zoals bij een gewoon aandeel – in de KBC-groep, met een trekkingsrecht op nog anderhalf miljard euro. De Vlaamse overheid heeft recht op een terugbetaling van het volledig ingebrachte kapitaal tegen 150 percent van de intekewaarde en tevens werd een vast rendement bedongen van minimum 8,5 percent. KBC beslist autonoom wanneer het met de terugbetaling van het kapitaal begint. Op 12 mei 2011 heeft KBC de Vlaamse overheid een vergoeding betaald van bijna 298 miljoen euro en voor 2011 en 2012 wordt hetzelfde voorzien. De meerjarenraming 2011-2015 gaat ervan uit dat in die periode een gedeeltelijke terugbetaling van het kapitaal van respectievelijk 1.150, 1.150, 150 en 150 miljoen euro zal plaatsvinden, verhoogd met een meerwaarde van 50 percent. Dat komt neer op respectievelijk 575, 575, 75 en 75 miljoen euro. In de middelenbegroting 2012 is 1,725 miljard euro als ontvangst ingeschreven. Voor de kaspositie is dat uiteraard een goede zaak en als het voorziene scenario doorgaat zal er wellicht geen herfinanciering op lange termijn nodig zijn. Belangrijk is ook dat Vlaanderen in 2011 heeft afgezien van terugbetaling. Op die manier kon KBC de federale overheid maximaal terugbetalen en een strafrente van 87,5 miljoen euro vermijden. Dat heeft als voordeel dat het Vlaams dividend op het volledige bedrag betrekking blijft hebben en dat bedrag is groter dan de kostprijs van de lening die Vlaanderen zou moeten aangaan ter dekking van de minderontvangsten.

3.4. Verleende waarborgen

Om waarborgen te verstrekken aan grote ondernemingen die door de financieel-economische crisis moeilijker aan krediet geraken, heeft de Vlaamse Regering in 2009 de nv Gigarant opgericht, met 300 miljoen euro kapitaal. Die voorlopige regeling werd intussen verlengd voor onbepaalde duur. Deze waarborgregeling heet voortaan ‘ad hoc waarborgregeling voor kmo’s en grote ondernemingen in Vlaanderen’ en is gericht op de ondersteuning van groeifinanciering. Zeer recent is gebleken dat de firma Alfacam voor 20,5 miljoen euro waarborg heeft lopen bij Gigarant.

De spreker signaleert voorts de ‘cross-border-lease’-transactie van de gemeenten Sint-Niklaas, Hamme en Dendermonde, met een waarborg van 120 miljoen dollar. Door wisselkoersfluctuaties ten opzichte van de dollar is de waarborg al gestegen tot bijna 90 miljoen euro.

Als gevolg van de daling van de Dexia-aandelen en de daaruit voortspruitende problemen, werd op 7 december 2011 beslist tot een ontbinding van de Gemeentelijke Holding. Ingevolge het akkoord van 23 oktober 2011 tussen de gewesten, de federale overheid en Dexia, zal de gewestwaarborg van 225 miljoen euro worden uitgewonnen en zal de Gemeentelijke Holding de kortlopende belegging van 40 miljoen euro in ‘commercial paper’ niet terugbetalen. In november 2011 heeft de Vlaamse Regering de nodige kredieten geopend voor het uitwinnen van de waarborg en dat werd geregulariseerd door de tweede aanpassing van de Vlaamse begroting, waarin ook een machtiging werd ingeschreven voor de eventuele overname van de schulden in plaats van een waarborguitbetaling. Vanuit de begroting werd 2,4 miljoen euro betaald, de overige 222,6 miljoen euro werden als schulden overgenomen, omwille van de lage intrest van 3,78 percent.

De uitwinning van de gewestwaarborg en het niet terugbetalen van de kortlopende belegging hebben een negatieve impact van 265 miljoen euro, maar de Vlaamse Regering heeft al de nodige maatregelen genomen om dat op te vangen. De aflossing van de overgenomen schulden heeft geen impact op het vorderingensaldo – omdat dit een louter financiële transactie is – maar wel op de thesaurie. De intresten belasten zowel de thesaurie als het vorderingensaldo.

4. Bespreking

4.1. Deel 1. Algemene voorstelling van het Rekeningenboek over 2010

De heer *Lode Vereeck* merkt op dat bij de presentatie voor het vorderingensaldo cijfers werden getoond die een continu dalende tendens aangeven. Nochtans zou dat saldo in 2009, ten gevolge van de niet-erkende transactie op het Egalisatiefonds ten belope van 500 miljoen euro, veel negatiever moeten zijn geweest dan in 2010. Blijkbaar werd met die niet-erkende transactie dus geen rekening gehouden.

De heer *Jan Debucquoy* antwoordt dat het probleem is dat er geen officiële cijfers zijn van het vorderingensaldo van de deeloverheden, omdat alles wordt geconsolideerd tot één cijfer voor Europa. Daardoor blijft het voor het Rekenhof onduidelijk hoe die overdracht precies werd verwerkt door het INR. Het betreft hier hoe dan ook een eenmalige verschuiving, zonder recurrente gevolgen.

De heer *Lode Vereeck* gaat ervan uit dat de getoonde cijfers dus niet correct waren en dat 500 miljoen euro moet worden overgeheveld van 2009 naar 2010.

4.2. Deel 2. Inkohiering en inning van de onroerende voorheffing

De heer *Dirk de Kort* vindt het opmerkelijk dat ondanks het stijgende aantal nieuw gebouwde woningen en renovaties, het totale bedrag van de ki's vrij constant blijft. Blijkbaar is er toch een probleem met de vaststellingen en werd er vroeger veel meer ter plaatse nagegaan wat de reële situatie is. Uit een steekproef bij de gemeente van de spreker bleek dat er bij de helft van de dossiers geen vaststelling was gedaan. Dat zorgt ongetwijfeld voor een vrij belangrijk verlies van inkomsten voor zowel de Vlaamse overheid als de lokale besturen. De spreker hoopt dan ook dat werk zal worden gemaakt van de aanbeveling die het Rekenhof in dit verband doet en dat dus een samenwerkingsprotocol met het kadaster zal worden gesloten.

De heer *Daniël Vandendriessche* zegt dat ook door VLABEL deze toestand wordt aangeklaagd. De samenwerking met het kadaster is inderdaad niet optimaal en ongetwijfeld is er nogal wat inkomstenverlies doordat er te weinig controle op het terrein gebeurt.

De heer *Dirk de Kort* raadt de minister aan om dit dossier aan te kaarten via het Overlegcomité, zodat er een garantie is dat het wordt opgevolgd.

De heer *Erik Tack* merkt op dat de inning van de onroerende voorheffing in 2010 met 80,20 percent een stuk beneden de inningsnorm van 92,5 percent bleef. Wat betekent dat cijfer precies? Werd er maar 80 percent geïnd? En zo ja, wat gebeurt er dan voor de resterende 20 percent? Worden die sommen via gerechtelijke weg opgeëist of blijven ze gewoon niet betaald?

De heer *Daniël Vandendriessche* antwoordt dat het hier om betalingen gaat die niet tijdig zijn gebeurd, omdat de in de beheersovereenkomst opgenomen termijn voor de inning niet werd gehaald. Dat betekent niet dat er geen inning zal gebeuren, wel dat er vertraging is. En ook die vertraging is deels een gevolg van de niet vlot verlopende samenwerking met het kadaster.

De heer *Dirk Van Mechelen* stipt aan dat één van de crisismaatregelen in 2008 de minder snelle inning van de gewestbelastingen was, onder meer voor materiaal en outillage. Dat was een bewuste keuze van de Vlaamse Regering, bedoeld om bedrijven en particulieren zuurstof te geven om door de crisis te geraken. Bovendien leiden betwiste aanslagen soms tot een cumulatief effect, omdat er niet kan worden geïnd zolang er geen uitsluitel is over de grond van de betwisting.

4.3. Deel 3. Interventies van de Vlaamse overheid met betrekking tot de financiële crisis

De heer *Dirk Van Mechelen* acht het de moeite waard om na te gaan in welke mate de Vlaamse portefeuilles risicogevoelig zijn. Bij het Vlaams Zorgfonds bijvoorbeeld is de risicograad voor de obligatieportefeuille, met nogal wat beleggingen in Griekse, Ierse, Portugese en Spaanse obligaties, toch vrij groot. In het licht van het gegeven dat van de 25,5 miljoen euro niet gerealiseerde minderwaarde die het Vlaams Zorgfonds in 2010 boekte, deze landen 14,2 miljoen euro vertegenwoordigden, mag duidelijk zijn dat dit een aandachtspunt is. Het Rekenhof wijst zelf op het ontbreken van een beleggingsstrategie voor het Vlaams Toekomstfonds. Ook in het Vlaams Parlement zelf is er aandacht voor risicobeheersing bij beleggingen. In de toekomst zou er dus best in het derde deel van het Rekeningenboek ook aandacht worden besteed aan het risicoprofiel van de beleggingen door de Vlaamse instellingen.

De heer *Lode Vereeck* sluit zich hierbij aan. De voorgeschiedenis van de participaties en de cijfers zelf zijn weliswaar bekend, maar voor bijvoorbeeld de participatie in Ethias wordt daar geen enkele kritische analyse aan toegevoegd. Wat is in dat geval bijvoorbeeld het risico voor de terugbetaling van de obligatielening van 280 miljoen euro? Het zou inder-

daad goed zijn om voortaan in het derde deel van het Rekeningenboek een kritische analyse op te nemen over de risico's van de transacties. Nu blijft het in dat deel in hoofdzaak bij een chronologische beschrijving van de transacties.

De heer *Jozef Beckers* wijst erop dat duidelijk werd aangegeven dat het hier om een informatief artikel gaat. Er kan bezwaarlijk van het Rekenhof worden verwacht dat het zich gaat omvormen tot een kredietbeoordelaar zoals Moody's en dat het de risico's gaat inschatten van de diverse portefeuilles, al was het maar omwille van de invloed die dit kan hebben op de portefeuilles zelf. Voor het Vlaams Zorgfonds werd inderdaad geconstateerd dat het veel Griekse en Portugese obligaties in portefeuille heeft en werd uitdrukkelijk aan de minister aanbevolen om dat goed op te volgen. De minister heeft bevestigd dat hij een actief portefeuillebeheer heeft bepleit bij het Zorgfonds en dat in de toekomst andere plafonds zullen worden vastgesteld.

De heer *Eric Van Rompuy*, voorzitter, dankt namens de commissie de vertegenwoordigers van het Rekenhof voor de rapportering en de heldere toelichting.

Eric VAN ROMPUY,
voorzitter

Matthias DIEPENDAELE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AAPD	Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie
Bloso	Agentschap voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
EU	Europese Unie
Eurostat	Statistical Office of the European Communities
FoBo	Frontoffice-Backoffice
IAVA	Interne Audit van de Vlaamse Administratie
ICT	informatie- en communicatietechnologie
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
IVA	intern verzelfstandigd agentschap
ki	kadastraal inkomen
kmo	kleine of middelgrote onderneming
LRM	Limburgse ReconversieMaatschappij
nv	naamloze vennootschap
OLO	obligation linéaire - lineaire obligatie
OPZ Geel	Openbaar Psychiatrisch Zorgcentrum Geel
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
UZ Gent	Universitair Ziekenhuis Gent
VFLD	Vlaams Fonds voor de Lastendelging
VFP	Vlaams Fiscaal Platform
VLABEL	Vlaamse Belastingdienst
VOI	Vlaamse openbare instelling
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
WIB	Wetboek van de Inkomstenbelastingen